

Kapitola první

Popelnice byly zrezivělé a pomačkané. Víka se jim nedovírala – vyčnívaly zpod nich útržky starých novin i slupky od brambor. Vypadalo to jako chřtány špinavých, v jídle nevybíravých pelikánů. Mohlo by se zdát, že musejí být příšerně těžké, ale ve skutečnosti stačilo, aby s Wangem trochu zabrali, šklubnutím vyzvedli popelnici k Donaldovým nataženým rukám a usadili ji na kraj sklopené bočnice. Jenom si museli dávat pozor na prsty. Dál už jenom čekali, až Donald odsune popelnici dál do korby – mezitím si mohli upravit rukavice a chvilinku dýchat nosem.

Z dokořán otevřené brány táhl vlhký noční chlad a pod klenbou průjezdu se na špínou obaleném kabelu houpla žlutá žárovka. V jejím světle vypadala Wangova tvář jako tvář člověka trpícího žloutenkou, zatímco Donaldův obličej se skrýval pod širokou střešou jeho texaského klobouku. Oprýskané šedé zdi pokrývaly vodorovné rýhy a tu a tam se objevovaly i sprosté obrázky žen v životní velikosti. Klenby pokrývaly tmavé chuchvalce zaprášených pavučin. A u dveří domovníkova bytu se tlačil neuspořádaný houf prázdných láhví a sklenic od kompotů, které Wang sbíral, pečlivě je třídil a dával do sběru...

Když zbývala poslední plná popelnice, Wang vzal koště a lopatku a začal uklízet smetí, které ještě leželo na asfaltu.

„Už toho nechte, Wangu,“ řekl Donald podrážděně. „Věčně se s tím pachtíte, ale stejně to tady nebude o nic čistší.“

„Domovník nemůže nezametat,“ poznamenal Andrej mravokárně, zatímco kroutil zápěstím pravé ruky a naslouchal vlastním vjemům – připadalo mu totiž, že si trochu natáhl šlachy.

„Stejně tady zas udělají bordel,“ řekl Donald záštiplně. „Ani nestačíme mrknout, a už se tady toho bude válet ještě víc než předtím.“

Wang nasypal smetí do poslední popelnice, upěchoval ho lopatkou a zabouchl víko.

„Už můžeme,“ řekl a rozhlédl se po průjezdu, nyní již naprosto čistém. Wang se podíval na Andreje a usmál se. Pak zvedl tvář k Donaldovi a pronesl: „Jenom bych vám rád připomněl...“

„Tak dělejte, dělejte!“ okřikl je Donald netrpělivě.

Raz, dva... Andrej a Wang trhnutím zvedli popelnici. Tři, čtyři... Donald popadl popelnici, hekl, ale neudržel ji. Vysmekla se mu z rukou, naklonila se a bokem se zřítila na asfalt. Páchnoucí obsah z ní vyletěl jako z děla, přinejmenším deset metrů daleko. Popelnice se začala kutálet do dvora, přičemž kolem sebe aktivně trousila odpadky. K černé obloze mezi zdmi se spirálovitě vznesla burácivá ozvěna.

„Boha jeho!“ řekl Andrej, který stěží stačil uskočit. „Ty vaše děravý ruce...!“

„Jenom bych vám rád připomněl,“ pronesl Wang stručně, „že tahle popelnice má ulomenej držák.“

Vzal koště a lopatku a pustil se do práce. Donald si dřepel na kraj korby a dal si ruce mezi kolena.

„Zatraceně...“ zamumlal dutě. „Zatracený svinstvo.“

V poslední době s ním zjevně něco nebylo v pořádku, a dnes v noci obzvlášť. Proto se mu Andrej rozhodl neříkat, co si myslí o profesorech a o jejich schopnosti dělat opravdovou práci. Došel pro popelnici, a když se pak vrátil k nákladáku, sundal si rukavice a vytáhl cigarety. Prázdna popelnice příšerně smrděla, a tak si

spěšně zapálil a až potom nabídl cigaretu Donaldovi. Ten mlčky zavrtěl hlavou. Chtělo to něco na zvednutí nálad. Andrej hodil ohořelou sirku do popelnice a řekl:

„To takhle v jednom městečku žili dva čističi žump, otec a syn. Kanalizaci tam neměli, jenom jámy s tou břečkou, a tak všechny sračky čerpali vědrem a lili do svojí kádě. Otec, coby zkušenější odborník, slézal dolů do jámy a syn mu shora spouštěl kbelík. No a jednou syn ten kbelík neudržel, takže spadnul zpátky na tatíka. Tatík se otřel, podíval se na synka zdola nahoru a s hořkostí mu povídá: ‚Ty kopyto, ty nemehlo jedno! Vůbec nic z tebe nebude. S takovou budeš celej život akorát trčet nahoře.‘“

Čekal, že se Donald alespoň usměje. Byl to opravdu veselý a společenský člověk, který nikdy neklesal na mysl. Andrejovi něčím připomínal mladé studenty na frontě. Nyní si ale Donald jenom odkašlal a dutě zahučel: „Všechny žumpy nevyčistíš...“ A Wang, který měl dosud plné ruce práce kolem popelnice, zareagoval docista podivně.

„Kolik tam u vás stojí?“ zeptal se náhle se zájmem.

„Co jako?“ nechápal Andrej.

„No sračky. Jsou drahý?“

Andrej se nejistě zasmál. „No, jak to jenom říct... Podle toho cí...“

„U vás se v tom dělá rozdíl?“ podivil se Wang. „U nás všechny stojí stejně... A který tam u vás máte nejdražší?“

„Profesorský,“ opáčil Andrej okamžitě. Jednoduše se nedokázal udržet.

„Aha!“ Wang vysypal do popelnice další lopatku a pokýval hlavou. „Chápu. Jenže u nás na venkově žádní profesoři nebyli, takže cena byla furt stejná – pět jüanů za kbelík. Teda v Sečuánu. Ale třeba v Ťiang-si to klidně mohlo hodit i sedm, nebo dokonce osm jüanů.“

Andrejovi to konečně došlo. Najednou měl chuť zjistit, jestli je pravda, že se Číňan, který přišel na návštěvu na oběd, musí následně vykálet hostitelovi na zahradě, ale bylo mu samozřejmě trapné se na to ptát.

„Ale jak je to u nás dneska, to nevím,“ pokračoval Wang. „V poslední době jsem nežil na vesnici... A proč u vás profesorský stojí víc?“

„Jenom jsem žertoval,“ řekl Andrej provinile. „U nás se s tím vlastně vůbec neobchoduje.“

„Ale obchoduje,“ řekl Donald. „Akorát že to nevíte, Andreji.“

„No hlavně, že to víte vy,“ štěkl Andrej.

Ještě před měsícem by se s Donaldem pustil do zuřivé hádky. Příšerně ho štvalo, že Američan o Rusku co chvíli vykládá věci, o kterých on, Andrej, nemá ani potuchy. Andrej si tenkrát upřímně myslel, že si z něho Donald jenom utahuje, anebo prostě papouškuje žvásty tiskového magnáta Hearsta. „Jděte už s tím vaším Hearstem do hajzlu!“ odbýval ho. Jenže pak se objevil ten cucák Icik Kacman, a Andrej se přestal hádat, jenom odsekával. Čert ví, kam ti dva na to všechno chodili. A svou bezmoc si vysvětloval tím, že sem on dorazil z roku jednapadesát, zatímco oni dva až ze šedesátého sedmého.

„Jste šťastný člověk,“ řekl zničehonic Donald, zvedl se a odešel k popelnicím na přední části korby.

Andrej pokrčil rameny. Ve snaze zbavit se nepříjemné pachutě, kterou v něm tento rozhovor zanechal, si nasadil rukavice a začal Wangovi pomáhat se shrabáváním páchnoucích odpadků. No a co, že to nevím, myslel si. Koho zajímají sračky? Ale co ty víš o integrálech? Nebo třeba o Hubbleově konstantě? Někdo ví tohle, jiný zas tamto...

Wang zrovna cpal do popelnice poslední zbytek odpadků, když se v bráně objevila elegantní postava policisty Kenšiho Ubukaty.

„Tudy, prosím,“ řekl komusi za sebou a dvěma prsty zasalutoval Andrejovi. „Nazdar, popeláři!“

Ze tmy venku na ulici vstoupila do kruhu nažloutlého světla dívka a zastavila se vedle Kenšiho. Byla mladičká, nanejvýš dvacetiletá, a úplně drobounká – malému policistovi sahala sotva po rameno. Na sobě měla hrubý svetr s širokým límcem a krátkou úzkou sukni. V jejím bledém, chlapeckém obličejí jasně zářily silně nabarvené rty a na ramena jí padaly dlouhé světlé vlasy.

„Nebojte se,“ řekl jí Kenši se zdvořilým úsměvem. „To jsou jenom naši popeláři. Za střízliva zcela neškodní... Wangu,“ zavolal, „tohle je Selma Nagelová, nováček. Mám nařizeno ubytovat ji tady u tebe, v pokoji číslo osmnáct. Je volný?“

Wang k nim přistoupil; za chůze si sundával rukavice.

„Je,“ řekl, „a už pěkně dlouho. Dobrý den, Selmo Nagelová. Jsem domovník a jmenuju se Wang. Kdybyste cokoli potřebovala, tak za mnou přijďte – dveře mého bytu jsou přímo tady...“

„Dejte mi klíč,“ řekl Kenši. „Pojďte, doprovodím vás,“ otočil se k dívce.

„Není třeba,“ řekla unaveně. „Najdu to sama.“

„Jak si přejete,“ řekl Kenši a znovu zasalutoval. „Tady máte kufr.“

Dívka si vzala od Kenšiho kufr, od Wangu klíč a pak pohodila hlavou, aby se zbavila vlasů, které jí sklouzly do očí.

„Který je to vchod?“ zeptala se.

„Běžte rovně,“ řekl Wang. „Je to támhleten, pod tím oknem, co se v něm svítí. Čtvrté patro. Nechcete něco k jídlu? Nebo čaj?“

„Ne, nechci,“ řekla dívka, znovu pohodila hlavou a za hlasitého klapotu podpatků o asfalt vykročila přímo proti Andrejovi.

Ustoupil, aby ji nechal projít. Když ho mýjela, ucítil silnou vůni voňavky a nějaké další kosmetiky. A celou dobu, zatímco kráčela žlutým osvětleným kruhem, se na ní díval – sukni měla kratičkou, jen o fous delší než svetr, a nohy nahé a natolik bílé, že když z průjezdu vyšla na tmavý dvůr, připadalo Andrejovi, že září. Ve tmě už viděl právě jenom ty její bílé, míhající se nohy... a ještě bílý svetr, ale víc už nic.

Potom zakvílely, zaskučely a zabouchly se dveře, a tehdy Andrej znovu automaticky vytáhl cigarety a zapálil si – přitom si představoval, jak ty něžné bělostné nožky našlapují po schodišti, schod za schodem... hladká lýtka, drobné podkolenní jamky, no k zbláznění... Jak dívka stoupá výš a výš, patro za patrem, a jak se zastavuje přede dveřmi bytu číslo osmnáct – to je ten hned naproti šestnáctce. K čertu, měl by si aspoň vyměnit ložní prádlo! Neměnil si ho celé tři týdny a povlak na polštář už je šedivý jako onuce... A jakou má tvář? Zatraceně, vůbec nevím, jakou měla tvář. Pamatuju si jenom ty její nohy...

Najednou si uvědomil, že mlčí úplně všichni, dokonce i ženatý Wang, a v tu chvíli se ozval Kenši:

„Mám strýce z druhého kolene, plukovníka Makiho. Bývalého plukovníka bývalé císařské armády. Nejprve dělal pobočníka panu Óšimovi a strávil dva roky v Berlíně. Potom dostal funkci vojenského ataše v Československu a byl u toho, když Němci vstoupili do Prahy...“

Wang kývl na Andreje, načež oba popadli popelnici a zdárně ji vyzvedli na korbu.

„Potom,“ pokračoval Kenši nespěšně, zatímco si zapaloval cigaretu, „nějakou dobu válčil v Číně, myslím, že někde na jihu, u Kantonu. Potom velel divizi, co se vylodila na Filipínách, a byl jedním z organizátorů slavného ‚pochodu smrti‘ pěti tisíc amerických zajatců – promiňte, Donalde... Potom ho poslali do Mandžuska

a jmenovali velitelem obranné linie v Chej-che, kde mimo jiné nechal v zájmu utajení nahnat do šachty a vyhodit do vzduchu osm tisíc čínských dělníků... promiňte, Wangu... Potom ho zajali Rusové, jenže ti ho neoběsili ani nepředali Číně, což by v podstatě znamenalo totéž, ale všehovšudy ho na deset let odklidili do lágru...”

Zatímco to Kenši všechno vykládal, Andrej stačil vylézt na korbu, pomohl tam Donaldovi rozestavět popelnice, zvedl a zajistil bočnici nákladáku, znovu seskočil na zem, podal jednu cigaretu Donaldovi a teď všichni tři stáli před Kenšim a poslouchali, co říká. Donald Cooper – nahrbený čahoun ve vybledlé kombinéze, s protáhlou tváří, vráskami kolem rtů a špičatou bradou, pokrytou řídkým šedivým strništěm. A Wang – ramenatý, podsaditý, skoro bez krku, ve staříčkém, pečlivě zalátaném vaťáku, s širokým snědým obličejem, vlídným úsměvem a tmavýma očima ve škvírkách přimhouřených víček... Andrej znenadání pocítil pronikavou radost při pomyslení, že se tady shromáždili lidé z různých zemí, dokonce z různých období, a že všichni pracují na jediném, nesmírně potřebném díle, přičemž každý přispívá svou troškou, každý dělá to své.

„Teď už je to starý pán,“ uzavřel Kenši. „A tvrdí, že ty nejlepší ženy, které kdy poznal, jsou ruské ženy. Emigrantky v Charbinu.“

Zmlkl, upustil nedopalek a pečlivě ho rozdrtil podrážkou lakýrky.

„Copak je to Ruska?“ řekl Andrej. „Vždyť se jmenuje Selma, a ještě k tomu Nagelová.“

„Ano, je to Švédka,“ řekl Kenši. „Ale to je jedno. To moje vyprávění, to byla taková volná asociace.“

„Fajn, tak jedeme,“ řekl Donald a už šplhal do kabiny.

„Poslyš, Kenši,“ řekl Andrej, zatímco otevíral dveře. „Cos vlastně dělal předtím?“

„Kontrolora kvality ve slévárně, a ještě předtím ministra komunálních...“

„Ale ne, ne tady, já myslel tam...“

„Jo, tak tam? Tam jsem dělal literárního redaktora v nakladatelství Hajakawa.“

Donald nastartoval a staříčkový nákladák se začal natřásat, řinčet a vypouštět hustá oblaka modravého kouře.

„Nesvíí vám pravý světlo!“ zavolal Kenši.

„To nesvíí odjakživa,“ ozval se Andrej.

„Tak si ho spravte! Ještě jednou to uvidím, a dám vám pokutu!“

„Tebe jsme tady fakt potřebovali...“

„Co? Neslyším!“

„Povídám, ať chytáš lupiče, ne řidiče,“ zařval Andrej ve snaze překřičet řinkot a drnění. „Naše světlo, to tě tak akorát zajímá! Kdy už vás všechny konečně rozpustí, darmožrouty?!“

„Brzy!“ zavolal Kenši. „Teď už brzy – nepotrvá to ani stovku let!“

Andrej mu zahrozil pěstí, mávl na Wanga a svalil se do sedadla vedle Donalda. Nákladák se vyřítit kupředu, bokem škrtil o zeď v klenutém průjezdu, vyjel na Hlavní ulici a prudce zabočil doprava.

Andrej se uvelebil co nejpohodlněji, tak, aby ho pružina, která trčela ze sedadla, nepíchala do zadku, a zašilhal po Donaldovi. Ten seděl rovně, s levou rukou na volantě a pravou na řadicí páce, s kloboukem posunutým do čela a špičatou bradou vytrčenou. Plynový pedál měl sešlápnutý skoro až k podlaze – vždycky jezdil takhle, „maximální povolenou rychlostí“, a ani ho nenapadlo brzdit před četnými výmoly v asfaltu. Vždycky, když na některý z nich najeli, na korbě hrozivě duněly plné popelnice, zlověstně drněla prorezlá kapota a samotný Andrej, i když se snažil zapírat nohama, nadskakoval a padal přesně na hrot té zatracené pružiny.

Jenom dřív to celé doprovázela zábavná slovní potyčka, kdežto nyní Donald mlčel – úzké rty měl pevně sevřené a na Andreje se vůbec nedíval, takže se mohlo zdát, jako by se za tím obyčejným kodrcáním skrýval zlý úmysl.

„Co to s váma je, Done?“ zeptal se Andrej konečně. „Rozbolely vás zuby?“

Donald krátce škulbl ramenem, ale neodpověděl.

„No vážně, nějak posledních pár dní nejste ve své kůži. Vždyť to vidím. Snad jsem se vás nějakou náhodou něčím nedotkl?“

„Nechte toho, Andreji,“ ucedil Donald skrz zatnuté zuby. „Vy s tím nemáte nic společného...“

A Andrejovi se zase zdálo, že v těch slovech slyší jakési nepřátelství, dokonce snad něco hanlivého a urážlivého. Něco jako: Jak by se asi takový cucák mohl nějak dotknout profesora? Ale vtom Donald promluvil znovu:

„To, že jste šťastný člověk, jsem vám neříkal nadarmo, víte? Vážně by vám mohl kdekdo závidět. Všechno to proplouvá tak nějak kolem vás. Nebo skrz vás. Kdežto mě to drtí jak parní válec. Už nemám v těle ani kůstku celou.“

„O čem to mluvíte? Ničemu nerozumím.“

Donald zkrivil rty a mlčel. Andrej na něho pohlédl, nevidoucícma očima se podíval dopředu na cestu, pak znovu zašilhal po Donaldovi, poškrabal se na hlavě a rozladěně řekl:

„Ničemu nerozumím, vůbec ničemu, fakt. Vždyť se všecko vyvíjí tak dobře...“

„Právě proto vám závidím,“ řekl Donald příkře. „Ale dost už o tom. Prostě si toho nevšímejte.“

„Jak si toho jako nemám všítat?“ zeptal se Andrej už dočista zkroušeně. „Jak si toho asi můžu nevšímat? Jsme tady všichni spolu... vy, já, ostatní... Jasně, přáte-

lé je silné slovo, příliš silné... no ale prostě druhové... Třeba já bych vám všechno pověděl, kdyby mě něco trápilo... Nikdo vám přece neodmítne pomoc! Tak řekněte: Kdyby se mi něco přihodilo a já bych vás požádal o pomoc, odmítl byste mě? No neodmítl, že ne?“

Donaldova pravá ruka se odtrhla od volantu a zlehounka poplácala Andreje po rameni. Andrej zmlkl. Překypoval city. Zas bylo dobře, zas bylo všechno v pořádku. Donald byl v pořádku. Akorát ho přepadl splín. Copak člověka nemůže přepadnout splín? Jenom se v něm hnula ješitnost. Je to koneckonců profesor sociologie, a teď najednou popelnice, odpadky, předtím zas dělal skladníka... Jistěže je to pro něj mrzuté a nepříjemné, tím spíš, že nemá, komu by se se svými pocity svěřil – nikdo ho přece nenutil, aby sem šel, takže by bylo trapné si stěžovat... Ono se to snadno řekne: Dělej svědomitě každou práci, kterou dostaneš. Ale ve skutečnosti... No tak fajn. Už dost. On to zvládne sám.

A nákladáček již uháněl po vozovce, kluzké sraženou mlhou; okolní budovy teď byly nižší a zchátralejší, zatímco řady lamp, táhnoucí se podél ulice, zmatněly a prořídly. Tyto řady se ve předu spojovaly do mlhavé rozmazané skvrny, na vozovce a na chodnících nebylo ani živáčka, i ti metaři se kamsi vytratili, a jenom na rohu Sedmnácté uličky, před nízkým těžkopádným hotelem, známým spíš jako „Švábí klíčka“, stál povoz s klimbajícím koněm a v tom povoze ležel někdo zachumlaný do plachtoviny a spal. Byly čtyři hodiny ráno – čas nejtvrďšího spánku – a v žádném patře se nesvítilo, všechna okna zůstávala tmavá.

Z průjezdu nalevo od nich vykoukl předek nákladáku. Donald na něj zablikal, přehnal se kolem něj a nákladák, stejný popelářský vůz, jaký měli oni, zabočil jejich směrem a pokusil se je dohonit a předjet. To se ale přepočítal, s Donaldem se absolutně nemohl měřit.

Svémi reflektory jim chvíli svítil do zadního okénka, ale pak beznadějně zaostal. Další popelářské auto předjeli ve Spálených čtvrtích, a to právě včas, neboť hned za Spálenými čtvrtěmi asfalt nahrazovaly kočičí hlavy, takže Donald musel chtě nechtě zpomalit, aby se jim ten jejich veterán náhodou nerozpadl.

Tady začali potkávat první protijedoucí auta. Byla prázdná – vracela se ze skládky a už nikam nespěchala. Potom se od lampy vepředu oddělila tmavá postava a vstoupila do vozovky. Andrej strčil ruku pod sedadlo a už málem vytahoval těžké páčidlo, ale ukázalo se, že je to jenom policista, který je požádal, aby ho hodili k Zelné uličce. Ani Andrej, ani Donald netušili, kde to je, a tak policista, velikánské chlapisko se světlými pačesy, které mu neuspořádaně čouhaly zpod služební čepice, řekl, že jim to ukáže.

Postavil se na stupátko vedle Andreje, přidržel se rámu okýnka a celou cestu nespokojeně krčil nos, jako by cítil bůhvíjaký puch, třebaže sám smrděl potem jako starý kozel. Andrej si vzpomněl, že tahle část Města už byla odpojena od vodovodu.

Nějakou dobu jeli mlčky, policista si pohvizdoval jakousi operetní melodii a potom zničehonic oznámil, že na křižovatce Zelné a Druhé levé uličky dneska o půlnoci odkrágovali nějakého nebožáka a vytrhali mu všechny zlaté zuby.

„Odvádíte mizernou práci,“ řekl mu Andrej zlostně.

Takové případy ho neskutečně štvaly, a policista navíc mluvil takovým tónem, že by mu za to nejradši jednu pořádně natáhl. Hned bylo vidět, že je mu to všechno úplně ukradené – vražda, oběť i pachatelé.

Policista k němu překvapeně otočil široký ksicht.

„To mě jako chceš poučovat, jak mám pracovat?“ zeptal se.

„Co by ne?“ opáčil Andrej.

Policista nevlídně přimhouřil oči, hvízdal a řekl: „Se nám tady ti mudrlanti nějak přemnožili! Člověk si pomalu ani nemůže odplivnout, aby tam nějak nestál. Stojí a poučují. Nebo vozí odpadky, a stejně poučují.“

„Já tě nepoučuju...“ zvýšil Andrej hlas, ale policista ho nenechal domluvit.

„Teď se vrátím na stanici,“ oznámil klidně, „a zavolám k tobě do garáže, že ti nesvítí pravý světlo. Ono mu nesvítí pravý světlo, a panáček si klidně poučuje policajta, jak má pracovat. Mlíčňák jeden.“

Donald se najednou rozesmál suchým skřípavým smíchem. Policista se taky rozchechtal a pak již dočista mírumilovně řekl:

„Jsem tady sám na čtyřicet baráků, chápeš? A máme zakázaný nosit zbraně. Tak co po mně vlastně chceš? Ono se tady brzo začne vraždit přímo u lidí doma, natožpak v tmavejch uličkách.“

„No a proč s tím nic neděláte?“ zeptal se Andrej ohromeně. „Mohli byste protestovat, požadovat...“

„Protestovat,“ zopakoval policista jízlivě, „požadovat... To seš tadyovej, nebo co? Hele, šéfe,“ zavolal na Donalda. „Přibrzdi mi. Tadyhle vystupuju.“

Seskočil z podnožky a bez ohlížení vyrazil kolébovou chůzí do tmavé škvíry mezi nachýlenými dřevěnými domy, kde v dálce svítila osamocená lampa, pod kterou se tlačil hlouček lidí.

„Panebože, to jim přeskočilo?“ řekl Andrej rozhořčeně, když se automobil znovu hnul z místa. „Město je plný chátry, a policajti nemají zbraně! To přece nejde. Ale Kenši má na boku pouzdro! To v něm jako nosí cigarety?“

„Svačinu,“ řekl Donald.

„Ničemu nerozumím,“ řekl Andrej.

„Ono se to odůvodňovalo,“ opáčil Donald a zacitoval: „Vzhledem k rostoucímu počtu útoků na policisty s cílem zmocnit se zbraní... No a tak dál.“

Andrej nějakou dobu přemýšlel a přitom se ze všech sil zapíral nohama, aby nenadskakoval. Kočičí hlavy už téměř skončily.

„Podle mě to je hrozná pitomost,“ řekl konečně. „A podle vás?“

„Podle mě taky,“ odpověděl Donald a neobratně si zapálil jednou rukou.

„Tak jak to, že o tom mluvíte tak klidně?“

„Já už se kvůli tomu nastrachoval dost,“ řekl Donald. „Ono je to starý odůvodnění, to jste tu ještě ani nebyl.“

Andrej se poškrabal na bradě a pokrčil čelo. Čert ví, třeba to odůvodnění přece jen nějaký smysl má? Koneckonců, osamocený policista pro ty mizery skutečně může představovat lákavou kořist. Ale když už se mají odebrat zbraně, tak by se měly odebrat všem. A samozřejmě nejde o to hloupé odůvodnění, ale o to, že policistů je prostě málo a že dělají málo zátahů; chtělo by to uspořádat jednu pořádnou razii a zbavit se všech těch neřádů najednou. A měli by se na tom podílet i obyčejní občané. Třeba já bych do toho šel... A Donald určitě taky... Asi bych měl napsat primátorovi. Pak jeho myšlenky nabraly nový směr.

„Poslyšte, Done,“ řekl. „Jste sociolog. Já si samozřejmě myslím, že sociologie není žádná věda... to už jsem vám povídal... že to ani není žádná pořádná metoda. Ale je mi jasný, že toho spoustu víte, mnohem víc než já. No tak mi vysvětlete, kde se v našem Městě bere všechna ta špína? Jak se sem všichni ti vrahové, násilníci a zlodějové dostali? Copak si Mentoři neuvědomují, koho sem zvou?“

„Ale uvědomují, nejspíš,“ odpověděl Donald a bez váhání přejel hrůzu nahánějící výmol, plný černé vody.

„No tak proč to teda udělali?“

„Člověk se jako zloděj nerodí. Stává se jím. No a navíc, jak známo: ‚Jak můžeme vědět, co Experiment vyža-

duje? Experiment je Experiment...“ Donald se odmlčel a pak mimořádně jedovatě dodal: „Fotbal je fotbal, míč je kulatý, hřiště hranaté a ať zvítězí ten lepší...“

Řady lamp skončily, obytná část města zůstala za nimi. Nyní se podél rozbité silnice táhly opuštěné rozvaliny – zbytky podivných kolonád, propadajících se do mizerných základů, stěny podepřené trámy, se zejícími otvory místo oken, plevel, haldy trouchnivějších klád, houštiny kopřiv a bodláčí, chřadnoucí, popínavými rostlinami napůl udušené stromky mezi hromadami zčernalých cihel. Potom se vepředu znovu objevila neurčitá záře. Zabočili doprava a opatrně se vyhnuli protijedoucímu prázdnému nákladňáku. Kola se jim chvíli protáčela v hlubokých kolejích, plných bahna, ale nakonec se jim podařilo projet a zařadit se těsně za červená světla posledního z čekajících popelářských vozů. Donald vypnul motor a podíval se na hodinky. Andrej se koukl na ty svoje. Bylo zhruba půl páté.

„Aspoň hodinku tady strávíme,“ řekl Andrej bodře. „Pojďme se mrknout, kdo tam vepředu je.“

Ze zadu přijelo a zabrzdilo další auto.

„Běžte sám,“ řekl Donald, opřel se o opěradlo sedačky a posunul si klobouk do obličeje.

Andrej se tedy také usadil co nejpohodlněji, upravil si pod sebou pružinu a zapálil si. Vepředu byla v plném proudu vykládka – víka popelnic řinčela, ozýval se pronikavý hlas zapisovatele: „Osm... deset...“ a na sloupu se pohupovala silná lampa pod plochým plechovým stínítkem. Pak se najednou rozezněl mnohohlasý křik: „Kam se kurva cpeš...? Hoď tam zpátečku! Sám seš slepej...! Chceš do držky...?“ Napravo i nalevo se vršily hory odpadků, které se stačily proměnit v jednolitou masu, a noční vánek všude okolo šířil příšerný puch.

A najednou se Andrejovi přímo u ucha ozval známý hlas: „Zdravíčko, hovnaři! Jakpak si vede velký Experiment?“

Byl to Icik Kacman v životní velikosti – rozčuchaný, tlustý, neupravený a jako vždy nechutně optimistický.

„Slyšeli jste to? Existuje plán konečného řešení problémů s kriminalitou. Policie se rozpouští! Místo ní se budou do ulic přes noc vypouštět blázni. Banditi a chuligáni to mají spočítaný – teď už si v noci troufne vyjít ven leda blázen!“

„To není moc chytrý,“ řekl Andrej suše.

„Že to není chytrý?“ Icik se postavil na podnožku a strčil hlavu do kabiny. „Naopak! Je to mimořádně chytrý! Žádný výdaje navíc. A o to, aby se blázni ráno vrátili do míst trvalého bydliště, se budou starat domovníci...“

„Za což domovníkům náleží odměna ve výši litru vodky,“ doplnil Andrej, a to v Icikovi vyvolalo nepochopitelné nadšení. Icik se začal hihňat, vydávat podivné hrdelní zvuky, prskat a otírat si dlaně o sebe.

Donald najednou zdušeně zanađával, otevřel dveře na své straně, seskočil a zmizel ve tmě. Icik se rázem přestal hihňat a znepokojeně se zeptal:

„Co mu je?“

„Nevím,“ řekl Andrej pochmurně. „Nejspíš se mu udělalo šoufl z tebe... I když ve skutečnosti je takovej už pár dní.“

„Fakt?“ Icik se přes kabinu zadíval směrem, kterým Donald odešel. „Škoda. Je to fajn chlap. Akorát až moc nepřizpůsobený.“

„A kdo je přizpůsobený?“

„Třeba já. A ty. A Wang taky... Donald se tuhle furt rozčiloval – Proč musíme stát ve frontě, abychom mohli vyklopit odpadky? A k čemu tu je ten zapisovatel? Co sakra zapisuje?“

„Dobře dělal, že se rozčiloval,“ řekl Andrej. „Ona je to fakt debilita...“

„Jenže ty se tím netrápíš,“ namítl Icik. „Moc dobře si uvědomuješ, že ten zapisovatel jenom dělá, co mu řekli. Šoupli ho sem, aby zapisoval, a tak zapisuje. A protože zapisovat nestihá, tak tady samozřejmě vzniká fronta. A fronta je fronta...“ Icik znovu zabublal a zaprskal. „To se ví, že kdyby byl Donald ve vedení, nechal by tady postavit pěknou silnici se sjezdy pro shazování odpadků, no a toho zapisovatele – on je to mimochodem pořádněj pořež – by poslal k policajtům, ať chytá bandity. Anebo k farmářům do první linie...“

„No a?“ řekl Andrej netrpělivě.

„Co, no a? Donald přece ve vedení není!“

„No a proč to teda neudělá někdo, kdo tam je?“

„Proč by měl?“ zvolal Icik radostně. „Jen se nad tím zamysli! Svázejí se odpadky? Svázejí! Zaznamenává se jejich množství? Zaznamenává! Systematicky? Systematicky. A na konci měsíce se předloží hlášení, že se vyvezlo o tolik a tolik sraček víc než minulej měsíc. Ministr je spokojený, primátor je spokojený, všichni jsou spokojení, no a co na tom, že Donald je nespokojený? Nikdo ho sem netahal – přišel dobrovolně...!“

Nákladák před nimi vychrlil oblak šedivého kouře a popojel o nějakých patnáct metrů kupředu. Andrej si spěšně přesedl za volant a vykoukl ven. Donald nebyl nikde v dohledu. Nesměle tedy nastartoval a jakžtakž ujel těch patnáct metrů. Motor mu během toho stačil hned třikrát zhasnout. Icik kráčel vedle něj, a kdykoli sebou auto začínalo cukat, vyděšeně uskakoval stranou. Potom se jal vykládat něco o Bibli, ale Andrej ho moc neposlouchal – byl celý zpocený z předchozího vypětí.

Vepředu pod lampou dál řinčely popelnice a zněly nadávky. Na střechu kabiny něco spadlo a odrazilo se od ní, ale Andrej tomu nevěnoval pozornost. Zezadu

přišel spolu se svým parťákem, haitským černochem, obrovitý Oskar Heidemann a poprosil je o cigaretu. Černochem jménem Silva, potmě téměř neviditelný, cenil bílé zuby.

Icik se s nimi dal do řeči, přičemž Silvu z nějakého důvodu nazýval Tonton Macoutem, zatímco Oskara se vyptával na jakéhosi Thora Heyerdahla. Silva se přišerně šklebil, dával si prsty k očím, jakože má brýle, a dělal, že střílí ze samopalů. Icik se chytal za břicho a předstíral, že je mrtvý. Andrej vůbec ničemu nerozuměl a Oskar zřejmě taky ne. Brzy se ostatně ukázalo, že si plete Haiti a Tahiti.

Něco znovu zadunělo o střechu, a vtom najednou velká hrouda splených odpadků narazila na kapotu a rozletěla se na cucky.

„Hej!“ křikl Oskar do tmy. „Nechte toho!“

Vepředu se zase rozezněl křik z dvaceti hrdel a koncentrace nadávek překonala veškeré meze. Něco se dělo. Icik žalostně zakňoural, chytil se za břicho a zlomil se v pase – tentokrát už nic nepředstíral. Andrej otevřel dveře, ale jakmile vykoukl ven, dopadla mu na hlavu prázdná plechovka – nebolelo to, ale bylo to dost ponižující. Silva se skrčil a rychle zmizel ve tmě. Andrej si kryl hlavu i obličej a rozhlížel se.

Nic nebylo vidět. Zpoza hromady odpadků nalevo se snášelo krupobití zrezivělých plechovek, kousků shnilého dřeva, starých kostí, a dokonce i úlomků cihel. Nad kolonou se vznesl divoký rozhořčený řev. „Která svině?!“ křičeli všichni divže ne sborově. Zaburácely nastartované motory, rozsvítily se světla. Některé nákladáky začaly křečovitě popojíždět dopředu dozadu – jejich řidiči se je zjevně pokoušeli otočit tak, aby si posvítily na hřeben hromady odpadků, zpoza něhož už teď přilétaly celé cihly a prázdné flašky. Ještě několik lidí se skrčilo jako předtím Silva a vrhlo se do tmy.

Andrej si letmo všiml, že se Icik se zkřivenou uplakanou tváří choulí za nákladákem a ohmatává si břicho. Vzápětí Andrej vlezl zpátky do kabiny, vytáhl zpod sedačky páčidlo a znovu vyskočil ven. Bušit je do hlavy, hajzly jedny! Bylo vidět, jak se asi desítka popelářů po čtyřech rozběsněně drápe do svahu. Ně kterému z řidičů se přece jen povedlo otočit vůz a světlo reflektorů ozářilo hrbolatý hřeben, ježící se úlomky starého nábytku, načepýřený hadry a útržky papíru a lesknoucí se skleněnými střepy. Nad hřebenem se na pozadí černé oblohy tyčila vysoko zvednutá lžice bagru. A na té lžici se něco hýbalo, něco velikého a šedého s nádechem do stříbrna. Andrej strnul a napínal zrak, a v tu chvíli všeobecný povyk přehlušilo jediné zoufalé zaječení:

„Dáblové! Jsou to dáblové! Utíkejte...!“

A ze svahu se hned začali sypat lidé – klopýtali, padali, lezli po čtyřech a dělali kotrmelce, to vše uprostřed zvířeného prachu a poletujících hadrů a papírových cárů. Byla to hotová smršť šílených očí, dokořán otevřených úst a mávajících rukou. Někdo se s panickým jekotem přehnal kolem Andreje – hlavu si přitom schovával mezi sevřenými lokty. Ve vyjeté koleji uklouzl, ale hned se zase zvedl a ze všech sil pádil dál směrem k městu. Další chraplavě oddechující muž se vmáčkl mezi chladič Andrejova nákladáku a korbu vozu vepředu, o něco se tam zachytil a uvízl. Zatímco se zoufale snažil vyprostit, řval, jako by ho na nože brali. Najednou všechno trochu utichlo, ozývalo se jen vrčení motorů. A o několik vteřin později se zvučně, jako když se práská bičem, rozezněly výstřely. A Andrej uviděl – tam na hřebeni, v namodralém světle reflektorů – vysokého vychrtlého člověka, jak stojí zády k autům, oběma rukama svírá pistoli a znovu a znovu střílí kamsi do tmy za hřeben.

Asi pětkrát nebo šestkrát vystřelil za naprostého ticha a potom tma odpověděla tisícihlasým nelidským vytím,

zlostným, mňoukavým a teskným, jako kdyby dvacet tisíc rozvzteklých kocourů začalo najednou vrískat do megafonů. Vychrtlý člověk ucouvl, klopýtł, nemotorně máchl rukama a po zádech sjel ze svahu. Andrej rovněž ucouvl v předtuše něčeho nepředstavitelně děsivého a uviděl, jak se hřeben náhle dal do pohybu.

Hemžily se tam teď stříbřitě šedé, neuvěřitelné, neskutečně šeredné přízraky. Zatřpytily se tisícovky krvavě světélkujících očí, zaleskly se miliony zuřivě vyceněných vlhkých tesáků a do vzduchu se zvedl celý les nepředstavitelně dlouhých chlupatých tlap. V záři reflektorů se nad nimi vzedmula stěna prachu a na kolonu se snesl příval úlomků, kamenů, láhví a hroud všelijakého svinstva.

Andrej už to nedokázal vydržet. Vklouzl do kabiny, vmáčkł se do nejvzdálenějšího kouta a natáhl před sebe páčidlo. Připadal si jako v té nejhorší noční můře. Hlavu měl jako vymetenou, a když otevřené dveře zakrylo jakési tmavé tělo, zařval, aniž by slyšel, že křičí, a začal železem dloubat do toho měkkého, děsivého a odpor kladoucího čehosi, co se k němu blížilo. Dloubal tak dlouho, dokud ho neprobral Icikův naříkavý výkřik: „To jsem já, ty debile!“ A potom Icik vlezl do kabiny, zabouchl za sebou dveře a nečekaně klidným hlasem oznámil:

„Víš, co to je? Opice. Mrchy!“

Andrej nejprve nechápal. Pak pochopil, ale neuvěřil.

„To jako fakt?“ řekl, vylezl na podnožku a vykoul z kabiny.

A skutečně to byly opice. Hodně velké, hodně chlupaté, od pohledu hodně sveřepé, ale přece jen žádní ďáblové ani duchové – jenom opice. Andreje samou hanbou i úlevou polilo horko, a v tu samou chvíli ho něco těžkého a tvrdého udeřilo přímo do ucha, a to s takovou silou, že se druhým uchem uhodil o střechu kabiny.

„Všichni do aut!“ zaburácel kdesi vepředu pánovitý hlas. „Přestat panikařit! Jsou to paviáni! Nic hroznýho! Všichni do aut a zpátečku...!“

V koloně vládlo hotové peklo. Práskaly výfukové tlumiče, světla se rozsvěcovala a zase zhasínala, motory řvaly o sto šest a k tmavé, bezhvězdné obloze stoupala oblaka šedivého kouře. Ze tmy se znenadání vynořila tvář, zalitá něčím černým a lesklým, Andreje popadly čísi ruce, zatřepaly s ním jako se štěnětem a bokem ho strčily do kabiny. Hned vzápětí začal nákladák před nimi couvat a dunivě narazil do jejich chladiče, zatímco zadní nákladák naopak popojel vpřed a naboural jim do korby, až se plné popelnice rozklepaly a zarachotily, a Icik Andreje pořád tahal za rameno a otravoval: „Andreji! Umíš řídit auto? Tak umíš, nebo ne?“ a z šedivého kouře kdosi srdceryvně naříkal: „Pomoc! Zachraňte mě!“ a pánovitý hlas v jednom kuse řval: „Přestat panikařit! Zadní auto – zpátečku! Dělejte!“ a shora, zprava i zleva se neustále valilo něco tvrdého, co se s rachotem a řinčením odráželo od kapoty, skel i popelnic vzadu na korbě, a klaksony nepřetržitě kvílěly a vytí, to odporné mňoukavé vytí, s každým okamžikem nabíralo na síle.

Icik najednou řekl: „No, tak já jdu...“ a vylezl ven, přičemž si pro jistotu už dopředu chránil hlavu rukama. Málem ho srazilo auto, řítící se směrem k městu – mezi poskakujícími popelnicemi se mihla zkřivená tvář zapisovatele. Potom Icik zmizel, ale objevil se Donald – bez klobouku, odřený a celý od špíny. Hodil na sedadlo pistoli, posadil se k volantu, nastartoval a s hlavou vystrčenou z okýnka zařadil zpátečku.

Zřejmě se přece jen povedlo udělat jakýs takýs pořádek – panické výkřiky utichly, motory burácely sladěně a celá kolona pomalounku couvala. Dokonce se zdálo, že i krupobití flašek a kamenů trochu polevilo. Paviáni

poskakovali a procházeli se po hřebeni hromady odpadků sem a tam, ale dolů nešli – jenom tam nahoře řvali, psí tlamy otevřené dokořán, a výsměšně obraceli ke koloně zadky, lesknoucí se ve světle reflektorů.

Nákladák uháněl čím dál rychleji, v blátivé jámě se mu znovu protočila kola, ale pak přece jen vyjel na silnici a zabočil k městu. Donald se skřípotem přeřadil, sešlápl plyn, zabouchl dveře a zvrátil se v sedadle. Vepředu poskakovala ve tmě červená světýlka dalších nákladáků, prchajících co jim výkon stačil.

Jsmo z toho venku, pomyslel si Andrej a opatrně si ohmatal ucho. Bylo opuchlé a tepalo bolestí. Paviáni! No to jsou věci! Kde se tady sakra vzali? A navíc takoví obrovští... a v takovém množství...! Jakživ jsme tady žádné paviány neměli... Icik Kacman se nepočítá. A proč zrovna paviáni? Proč ne tygři...? Zavrtěl se na sedadle, a v tu chvíli se nákladák otřásl. Andrej nadskočil a plnou silou dopadl na něco tvrdého a cizího. Strčil si ruku pod zadek a vytáhl pistoli. Asi vteřinu na ni nechápavě zíral. Pistole byla černá, malá, s krátkou hlavní a žebrovanou rukojetí. Potom Donald najednou řekl:

„Opatrně s tím. Dejte to sem.“

Andrej mu podal pistoli a nějakou dobu sledoval, jak si Donald celý zkroucený strká zbraň do zadní kapsy kombinézy. Najednou ho zamrazilo.

„Takže to vy jste tam... páčil?“ zeptal se chraplavě.

Donald znovu neodpověděl, jenom udělal rukou podivné gesto, jako by se snažil posunout si do čela neexistující klobouk.

„Poslyšte, Done,“ řekl tedy Andrej rozhodně. „Hned teď pojedeme na magistrát. Tam pistoli odevzdáte a vysvětlíte, jak se k vám dostala.“

„Přestaňte žvanit nesmysly,“ opáčil Donald a sraštil čelo. „Radši mi dejte cigaretu.“

Andrej automaticky vytáhl krabičku.

„To nejsou nesmysly,“ řekl. „Nechci nic vědět. Vy jste o tom mlčel, tak fajn, je to vaše osobní věc. Já vám jinak důvěřuju... Jenomže ve městě mají zbraně jenom banditi. Vůbec nic tím nemyslím, ale prostě vám nerozumím... No zkrátka, zbraň je třeba odevzdat a všechno vysvětlit. A nedělejte, že jsou to nesmysly. Vždyť vidím, jak se v poslední době chováte. Lepší bude jít a hned všechno povědět.“

Donald na okamžik otočil hlavu a podíval se Andrejovi do tváře. Nebylo jasné, co se mu zračí v očích – zda výsměch, anebo utrpení – ale Andrejovi v tu chvíli připadal hrozně starý, dočista nemohoucí a takový nějaký uštvaný. Andrej pocítil rozpaky a zmatek, ale ihned se ovládl a pevným hlasem zopakoval:

„Odevzdat a všechno povědět. Tečka!“

„Uvědomujete si, že ty opice táhnou na město?“ zeptal se Donald.

„No a co?“ řekl Andrej zaraženě.

„Vskutku – no a co?“ A Donald se nepříjemně rozesmál.